ואי בעית אימא אי סבירא לן הקפה ברגל

דכולי עלמא לא פליגי דילפיגן פנים מחוץ

והכא בהא קא מיפלגי מר סבר הקפה ביד

ומר סבר "הקפה ברגל ואי בעית אימא

דכ"ע הקפה ביד והכא בהא קא מיפלגי מר

סבר ילפינן יד מרגל ומר סבר לא ילפינן

וסבר ר' יוםי הגלילי הקפה ביד והא מדקתני

סיפא ר' אליעזר אומר במקומו היה עומד

ומחטא מכלל דתנא קמא לא סבירא ליה אלא

מחוורתא כדשנינן מעיקרא מר סבר הקפה

ביד ומר סבר הקפה ברגל [א] ואי בעית אימא

ובו בהא קא מיפלגי מר סבר סביב דמזבח

פנימי כסביב דמזבח החיצון ומר סבר כוליה

מזבח פנימי במקום חדא קרן דמזבח חיצון

קאי תניא אמר ר' ישמעאל שני כהנים גדולים

נשתיירו במקדש [3] ראשון זה אומר בידי

הקפתי וזה אומר ברגלי הקפתי זה נותן

מעם לדבריו וזה נותן מעם לדבריו זה נותן

מעם לדבריו סביב דמזבח פנימי כסביב

דמזבח החיצון וזה נותן מעם לדבריו כוליה

מזבח פנימי במקום חדא קרן דחיצון קאי:

רבי אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחמא:

מתניתין מני ר' יהודה היא דתניא ר' מאיר

אומר רבי אליעזר אומר במקומו עומד

ומחמא ועל כולן היה נותן ממעלה לממה

חוץ מאותה שבאלכסון שנותן ממטה למעלה

רבי יהודה אומר ר' אליעזר אומר במקומו

עומד ומחמא ועל כולן הוא נותן מלממה

למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו ממש שנותן

ממעלה לממה כי היכי דלא ניתווםן מאניה:

הזה ממנו על מהרו של מזבח: מאי שמהרו

אמר רבה בר רב שילא פלגיה דמזבח

כדאמרי אינשי מהר מיהרא והוי פלגיה

דיומא מיתיבי ייכשהוא מזה אינו מזה לא

נמ.

מעילה הלכה יא:

רבינו חננאל איבעית אימא אי סבירא לן . דהקפה במזבח הפנימי ברגל הוא ילפינן פנים מחוץ, והכא בהא פליגי, ר' יוסי הגלילי סבר הקפה ברגל ור׳ עקיבא סבר הקפה ביד. ואיבעית אימא כולי עלמא הקפה ביד, ונדחה, דליכא למימר ביד, יוסי הגלילי סבר הקפה ביד, דהא מתניתין לר' יוסי הולילי היא. והחוי מיפא ר׳ אלעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא. כלומר, בידו היה מקיף ולא ברגל. מכלל דתנא קמא דהוא ר' יוסי הגלילי סבר הקפה ברגל, ייאם כן הוה ליה למימר ר' אלעזר מאי אתא לאשמועינן היינו תנא [קמא] אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא, והוא [ד]ריה"ג סובר הקפה ברגל ור׳ עקיבא סבר הקפה ביד. איבעית אימא אי סבירא לפינן פנים מחוץ, והכא בהא פליגי ר׳ יוסי סבר ימין כסביב דמזבח החיצון. ור״ע סבר סביב דמזבח הפנימי במקום חדא דקרן מזבח החיצון קאי כולו מזכח הפנימי אמה הוא תניא שני כהנים נשתיירו ששימשו במקדש ראשון אחד אומר בידי היקפתי ואחד אומר ברגלי היקפתי. כלומר, אירע קרי באחד מהן ונכנס השיני ושימש תחתיו, ונשתיירו שניהם. ר׳ אלעזר אומר במקומו היה נותן ממטה למעלה חוץ מזו . שהיתה לפניו שנותן ממעלה היא, דתניא ר' יהודה אומר, . ר׳ אלטזר אומר טל רולז הוא שהייתה לפניו ממש, שנותן כדברי מי שהוא נמשך אללו: ממעלה למטה. כי היכי דלא נתווסן מאניה, כלומר אם יזה ממטה למעלה חיישינן . שמא יפול הדם על בגדיו של מזבח ז׳ פעמים כו׳ אתינן לאוקומיה פלגא דמזבח ונדחית, ואוקמינא גילויא דמזבח. וכיון שהעמדנו טהרו . של מזכח גילויו. כלומר אינו גבי אפר, אלא חותה אילו ואילו ומגלה גוף המזבח המקום במזבח מזה. תניא ר׳ חנניא אומר בצד דרומו היה מזה ר' יוסי אומר בצפונו, ולדברי הכל הקפה ביד ולא ילפינן הקפה מרגל. ור׳ חנניא סבר פתחא בדרום

קאי ומהיכא דנפיק התם

מיהא היכא דגמרן מתנות

. דקרנות התם יהיב ברישא

דאמר קרא וטהרו וקדשו יאכו. קרא יהודי יקרסו במקום שמקדשו שם וטהרו. שירי הדם היה שופך אל

יסוד מערבי. דקיימא לן אין

. מעבירין על המצות, וכי נפיק

. ברישא. ושל מזבח החיצון

. ביסוד דרומי. כדתנז שהכבש

מדי. ור' יומי מרר

דאמר פתח אהל יסוד מובח העולה אשר פתח אהל מועד. ולא גרסינן בההוא פגע ביה ברישא ולעיל בפרק אמר להם הממונה (דף לג.) פי' אין מעבירין על המלוח גרסינן: בושבוה גברי לגברא. בפ' איהו מקומן (זכחים דף נג:) איתא נמי וגרם רש"י החם זה וזה יחוד

מערבי וסימן משכוה גברי לגברא ומפרש רש"י וזה לשונו תלמידי רבי ישמעאל שהן רבים משכו את ר"ש בן יוחי לומר כדבריהם ולא נהירא "י דבפרק בתרא דובחים (דף קיט:) פליגי נמי רבי ישמעאל ור"ש בקרא דאל המנוחה ואל הנחלה דר' ישמעאל אומר דזו וזו שילה ור' שמעוז אומר זו וזו ירושלים תנא דבי ר' ישמעאל בדבי רבי שמעון זו וזו ירושלים וסימן משכינהו גברא לגברי ומפרש רש"י ר׳ שמעון בן יוחי שהוא יחידי משך את תלמידי ר' ישמעאל להניח דברי רבם והשתא קשה חדא אין זה סימן דאדרבה דרך הוא שרבים מתגברין ומושכין את היחיד וא"כ אתי למיטעי ולומר איפכא גברי לגברא א"כ מה סימן הוא ועוד דהא באיזהו מקומן הוי איפכא גברי לגברא א"כ אתי למיטעי ע"כ נראה כמו שפרש"י כאן זה וזה יסוד דרומית מיהו ה"ג משכו גברי לגברא פירוש ר"ש בן יוחי שהחכר שמו ושם אביו משך תלמידי רבי ישמעאל שהוזכר שמו ולא שם אביו לומר כדבריו וה"ג נמי בפרק בתרא דובחים (ג"ו שם) וכן פי' בערוך בערך משך ואפילו אי גרסינן בתרוייהו גברא לגברי כגירסת רש"י דהתם נראה דלא קשה מה שהקשיתי הא אתי למיטעי ולהפך הסי׳ ולומר גברי לגברא די"ל דזה היה ידוע שרבי שמעון האריך ימים אחר רבי ישמעאל ותלמידי רבי ישמעאל נמשכו ללמוד לפניו אחר פטירת רבם ואורחא דמילתא הוא כל הנמשך אחר חבירו לביתו בין שהם רבים בין שהוא יחיד יש לו לומר

ע"ג האפר ולא ע"ג הגחלים יאלא חותה גחלים אילך ואילך ומזה אלא אמר רבה בר רב שילא על גלויה דמזבח כדכתיב יוכעצם השמים למוהר תניא חנניא אומר בצד צפוני הוא נותן רבי יוסי אומר בצד דרומי הוא נותן במאי קמיפלגי מר סבר יפיתחא בדרום קאי ומר סבר ספיתחא בצפון קאי דכ"ע מיהא היכא דגמרן מתנות דקרנות התם יהיב על גגו מאי מעמא אמר קרא יומהרו וקדשו מקום שקדשו שם מיהרו: שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון: דאמר קרא יואת כל דם הפר ישפוך וכי נפיק בההוא פגע ברישא: ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומית: יחת"ר ייסוד המובח זה יסוד דרומית אתה אומר יסוד דרומית או אינו אלא יסוד מערבית אמרת ילמד ירידתו מן הכבש ליציאתו מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו ואי זה זה יסוד מערבי אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו ואי זה זה יסוד דרומי תניא ר' ישמעאל אומר זה וזה יסוד מערבי ר' שמעון בן יוחאי אומר זה וזה יסוד דרומי בשלמא ר' ישמעאל קסבר ילמד סתום ממפורש אלא ר' שמעון בן יוחאי מאי מעמא אמר רב אשי קסבר פתחא בדרום קאי תנא דבי רבי ישמעאל בדבי רבי שמעון בן יוחאי זה וזה יסוד דרומית וסימניך משכוה גברי לגברא: אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין וכן': תנו רבנן ימועלין בדמים דברי ר' מאיר ור' שמעון וחכ"א יאין מועלין בהן

מובח קאי הלכך יסוד אשר פתח אהל מועד היינו דרומי: חנא דבי רבי ישמעאל בדבי ר' שמעון בן יוחי זה ווה יסוד דרומי. בבית מדרשו של ר"ש בן יוחי היו שונין משנת רבי ישמעאל וגורסין בה זה וזה יסוד דרומי לומר חזר בו רבי ישמעאל: וסימן. שלא תטעה לומר זה וזה יסוד מערבי היו שונין: משכוה גברי לגברא. תלמידי ר' שמעון משכו את ר' ישמעאל לומר כדבריהן:

נחית מן הכבש ליסוד דרומי פגע ברישא פי׳, הא דאמר מפורש הוא דם הפר שנשפך ביסוד מערבי, שנאמר ואת כל הדם ישפוך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. הנה מפורש ביסוד המזבח שהוא כנגד פתח אהל מועד והוא יסוד מערבי של מזבח החיצון. וסתום הוא דם העולה ושאר הזבחים שעל מזבח החיצון שנאמר בהם ואת כל הדם ישפוך אל יסוד המזבח סתם, ולפיכך אמר ר׳ שמעאל זה מפורש וזה סתום ילמד סתום מן המפורש. ור׳ שמעון בן יוחי אמר כוליה מזבח בצפון קאי שנמצא יסוד דרומי ישמעאל זו משוח שווה טוום "לכו טומט כן התשפה ש. זו שמשפן בן יחוד אמה כלידה מהבוז בכבון אף שהכבא אחי היחבה. הוא המכוזין כנגד פתח אול מעדר, כי כל המהבות בצפון, רמשינא מפתח אוהל מונית בנגדו, דרום המזבח אינו מגיע למערבו אלא אם כן הופך פניו לצדרין, מזרח ההיכל לימינו ומערב המזבח לשמאלו. דבי ר׳ ישמעאל הם חכמים הרבה, ור׳ שמעון בן יוחי איש אחד, ומשכוה גברי לגברא ושנו הכל כר׳ ישמעאל זה וזה יסוד מערבי. אילו ואילו מתערבין באמה. כלומר, כל בן יודר א סייהו, ומסכרות בצד לבצד רופה והכיר בי שפמאר יודרות היו הכיר ב. אחר המוכדין באמר. כירהו, כיר הדמים מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגנגין לובל הנהנה מהן בלא פירון מועלין בהן, חייבין קרבן מעילה. ת״ר מועלין בדמים דברי ר׳ מאיר ור׳ שמעון, וחכמים אומרים אין מועלין.

ואי בעים אימא אי סבירא לן. דהקפה במזבח הפנימי ברגל היא כהקפה דחילון דכולי עלמא ילפינן פנים מחוץ לענין ימין אלא סבירא להו להני תנאי דהקפה ביד ובמקומו עומד ומחטא לכל הקרנות לפי שאינו לריך להקיף ברגל שהרי כולו אינו אלא אמה על אמה: מכלל דת"ק. לא שני ליה

בין הקפת פנימי לחיצון אלא שניהן

ברגל ותנא קמא דמתני' רבי יוסי הגלילי היא דהא כוותיה קאמר בברייתה: סביב דמובה הפנימי. דכתיב ביה על קרנות המזבח סביב (ויקרא טו): לסביב דמובח החילון. מה זה ברגל אף זה ברגל: במקום חדה קרן. שהקרן של חיצון אמה על אמה: מתניתין רבי יהודה היא. דשמעינן ליה דאמר משום רבי אליעזר הכי: ועל כולן הוא נותן מלמעלה למטה. בזו שלפניו על כרחו כדי שלא יזוב הדם לתוך בית ידו דהואיל וגבוה היא יותר מידו לריך להיות ראשי אלבעותיו למעלה ואם מושך מלמטה למעלה הדם זב לתוך בית ידו ובאותן של לדדין נותן כדרך שהתחיל בזו חוץ מאותה שבאלכסון שהיא רחוקה ואם בא למשוך מלמעלה למטה טורח הוא לו להיות כפוף ופושט זרועו עד כלות המתנה אלא משכופף גופו ופושט זרועו מתחיל למטה ונזקף והולך למעלה: ועל כולן נותן מלמטה למעלה. שכך נוח לו לכל הרחוקות: דלא ניתווסי מאניה. כדפרישית: אפלגיה דמובה. באמלע גובה כתלו: טהר טיהרא. תרגום של להרים (בראשית מג) שהוא בחלי היום: חנניה אומר בלד לפוני היה נותן. כל שבע הזאות. חנניה סבר פתח דפרוכת בדרום וכי נפיק במערבית דרומית פגע והתם לא יהיב ברישא חיטוי דקרנות כדאמרן עד דנפיק למזרחית דרומית ויהיב והדר למערבית דרומית לשמאל משום דבהא איחייב ברישא כדאמרן לטיל ומשח למטרבים לפונים לפונית מזרחית והתם דגמריה לחיטוי יהיב שבע הזאות: ורבי יוסי סבר פחח בלפון. כדקאמר במתני' הלכך במזרחית לפונית מתחיל ובדרומית מזרחית מסיים והתם יהיב להזאות: נמקום שקידשו. בקרנותיו שם טהרו בהואות: דאמר קרא. גבי פר כהן משיח ואת כל דם הפר וגו' (ויקרא ד) ותניא בתורת כהנים י הפר לרבות פר יום הכפורים שיהו שיריו נשפכין ליסוד אשר פתח אהל מועד זה יסוד מערבי: יסוד המובה. האמורה בחטאת החילונה: ה"ג אמרת ילמד ירידתו מן הכבש וכו'. ירידתו מן הכבש בחיצונות ליציאתו מן ההיכל ושירים הפנימיים בידו: זה וזה. חילונות ופנימיות: ילמד סתום. חילונות שלא פורש בהן לאיזה יסוד: מן המפורש. מן הפנימיות שכתוב בהן אל יסוד המובח אשר פתח אהל מועד (שם) והוא יסוד מערבי: קסבר פיתחא. דהיכל בדרומו של לו זבחים לח: לעיל טו.,
[מוקפ׳ פ״ג ה״ב],
[עיל נח:], ד) [שס], ה) זבחים נג.. ו) זבחים מו. מעילה יא., ז) [ויקרא דבורא דחובא פרשה גן,

תורה אור השלם ו. וַיִּרְאוּ אַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל .ו ותחת רגליו במעשה לבנת וּכְעֶצֶם הַשָּׁמִיִם יָסוּוּוּ. 2. וְהִזָּה עֶלָיו מִן הַדָּם גייו מן הַדְּם בְּעִר מְּעְמִים בְּגַיְיוּ מִן הַדְּם בְּעָמִים בְּנֵי שְׁבָע בְּעָמִים בְּנֵי וְיַקְרְשׁוֹ מִשְׁמָאת בְּנֵי יִשְׂרְאַל: ויהרא ייי 3. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדֶּם עַל נ. וְנְיֵנוּ מִיְבָּח קְטֹרֶת הַסְּמִּים לְפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד לְפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד יְבֶּבֵּ יְיָּבְּעָּה בְּאָלֶר בּיּיֵבֶּּוּ יְטוֹר מִוְבָּח הָעלְה אֲשֶׁר יִטוֹר מִוְבָּח הָעלְה אֲשֶׁר

ויקרא ד ז 4. וְלָקַח הַבֹּהֵן מִדְּמָה בָּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מְוְבָּח הָעֹלֶה וְאָת כָּל דְּמָה יִשְׁפַּף אֶל יְסוֹד הַמִּוְבַּחַ: ויקרא ד ל

פתח אהל מועד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ואי בעית אימא) תא"מ: [ב] שם בהא ל"ל וכהל: [ג] שם (ראשון) תו"מ

> מוסף רש"י . הובא בסוף המסכת

תום' ישנים

סבר ילפינן יד מרגל החשה ה"ר יוסף מנא לו ילפינן יד מרגל דילמא לעולם לא יליף וטעמא משום דאית ליה לרבי יוסי הגלילי כר׳ דאמר פתחא בלפון כדפי רש"י לעיל, וא"כ על כרחיה מקיף דרך ימין דמן דינא בההוא קרן פגע ברישת, ועוד החשה דמתני׳ סברא לעיל החיצונה פרופה מן הדרום, וא"כ אין נוכל לומר טעם משנחינו דסבר׳ כר׳ יוסי הגלילי כיון שנפרש טעמו דפתחא בלפון קאי, וכי נלטרך לומר דסתמא הך משנה הכא כר' יוסי (הגלילי) [דלא כמתני'] דלעיל, ועוד קשה לרבינו מאיר מאי שנא חנניא ור' יוסי נוש. בשמעתא דפליגי בהך בשמעתא האלי אי . לגבי חננים ור' יוםי מפרש פתחא בדרום קאי בלפון וגבי ר' עקיבא ור' יוסי הגלילי דפליגי נמי בהכי יוסי הגלילי דפליגי נמי בהכי לא מפרש ליה. על כן נראה לרבינו שאפילו לר' יוסי הגלילי לנ כינו שמפינו נודיום הגפיני פתחא בדרום קאי ומשמע ליה וילא אל המזבח עד שילא ויטמוד במזכחו של מזבח דאז ויענוד בנות חוד של נחבר דחו נפק לגמרי מכולי מזבח ומשום דדרך ימין לריך להקיף מתחיל בקרן לפונית שכשילא כל גופו למזבח ועומד במזרח ופניו למערב אם יושיט ימינו להרן לפונית הוה ליה דרך ימין, אבל אם יושיט ידו ימנית לקרן דרומית זהו דרך שמאל, והא דקאמר לקמן טעמא דר׳ יוסי משום דפתחא בלפון קאי היינו משום דשמעיניה במתני דאמר בהדיא הכי. אבל אי לאו לטמת ביאים הכי, מבל הי למו דשמעיניה במשנה דאמר הכי לא היינו חולין טעמו אלא כמו שפירשתי לר' יוסי הגלילי. אבל

מרות למו למו מנו מנו להיינו ליינו מינו מינו מרול. מיר. שני בהנים גדולים שנשתיירו בו'. קשיא לי דהא בפ"ק דממורה מדר עקיבא רביה במילף פנים מחון ובמילף יד מרגל. מיר. שני בהנים גדולים שנשתיירו בו'. קשיא לי דהא בפ"ק דממורה [טו, בן אמרינן כי מימות השה ועד שמת יוסף בן יועזר לא היתה מחלוקת בישראל, והא דאיפליגו בממיכה בסוף שניה (דאים) לד) [דאיפלר] לבא ואילו הכא משמע דאיפליגו בה ממקדש ראשון אי מקפה ביד או ברגל, והיינו נמי (אי) פלוגחא דרי עקיבא ור' יוסי הגלילי. ושמא אם היו באין למניין (אין) [היו] יכולין להסכים על האמח. אי נמי אי עבד הכי עבד אי עבד [הכי] עבד לרי שמעאל. וכן מנאחי בירושלמי [פ"ה ה"ו] דלרי ישמעאל לא פליגו. אינו שוה על האפר. בירושלמי פ"ה מין ליה מן הזה לר ישמעאל. וכן מנאמר בירושלני (פיה היין דכר ישמעת נח פנינג. איבו שזה עד האשו. בירושני נשטן מבין כי א יש. עלי ואל על אפרו ובי נפיק בחהוא שגע ברישא. מימה אמאי לריך האי טעמא דבקרא כמיב בהדיא אל מעוד והיינו עליו ואל על היינו מוד מאי דקאמר לקנון אף ירידמו מן הכבש במשוך לו מיפיק לי דבההוא מקום פגע ברישא לומה לי כלפי מערב בפתח ההיכל. אדו ואדו מהערבין באשה בר'. כדמפרש במסכמ מידות [פ"ג מ"א] דקמני המם ויסוד היה מהלך על פני כל הצפון כי.